

Nyckle Haisma

SIMMER

*JO OANBEAN FAN JOU
BOEKHANLER YN 'E
FRYSKE BOEKE-WIKE*

1948

★

UTJOWN FAN 'E STIFTING „IT FRYSKE BOEK”

I.

It jongere skaei út 'e buorren wist fan Aent Obma oars al net folle mear, as hy wie in jongere broer fan âlde Keimpe Obma, dy't nou de famyljepleats in eintsje bûten it doarp oan 'e hurde wei bibuorke. Net iens alle-gearre wisten it forhael fan Rixt Peyma, dy't er, nei 't er der in set gedoente mei hawn hie, sitte litten hawwe soe en dat it jongfroumins it har sa nei nommen hie dat hja ier forstoar. In nuverenien hie 't wol west, yn sa'n forbân neamden de âlderen syn namme noch wolris. Hy hie noch al hwat leard en wie ôfreizge, de iene sei fan nei Amerika, in oarenien, it soe Ynje wêze. Net ien wist der krekt it rjochte fan, en Obma's folk praette der nea net folle oer. Och, en it wie alle-gearre stadichoan ek al safolle jierren lyn. Doe't er ôfreizge, wenne âlde Wytse Obma sels noch op 'e pleats en nou hat Keimpe der al wer mear as fiif-en-tweintich jier op buorke.

De man hat nea net folle fan him hearre litten, dat in bult tiden wisten Keimpe-en-dy en ek de oare famylje net, op gjin stikken nei, hwer't er tahâldde. De âldman hie him nei Amerika taskikt, hy moast him mar rêdde, hjir kaem der dochs net folle fan him tolânne. Ut Amerika wie er al ridlik gau foar in Amerikaenske firma nei Ynje rekke yn 'e cultures, earst op Sumatra, letter moast er nei Java gien wêze. Yn 't lânbou-bidriuw of sa.

In hiel inkelde kear yn 't earstoan, frâl doe't de âldelju

noch libben, liet er wolris hwat fan him hearre, mar och, nei 't forstjerren fan Heit en Mem wie dat ek al hurd minder wurden en al yn gjin jierren hiene hja mear tyngje fan him hawn. Mei forlof hie er nea west, derfoar gie er, of moast er, nei Amerika. Dat sadwaende. En fiifentweintich, tritich jier is langernôch om fan inoar to forfrjemdzjen.

Hja hearden dan yn 'e neiwinter ek rare nij op, doe't er skreau, hy woe de simmer wol by harren trochbringe. Hwat wie der fan him tolânne kommen? en dan mei greate bern yn 'e hûs: der komt soms sok raer folk út Ynje wei. Mar 't is jins eigen broer, dat men kin it al min wegerje. En dan, mocht it hielendal op neat lykje, wolnou, dan alris wer dei oan rie.

Ek de bern hearden der wol hwat nij fan op, sa'n frjemde omke in hiele simmer útfanhûs. De twa âldsten, Froukje en Wytse, dy't beide al nei de tritich rounen en nou net rjocht oan trouwen takamen, moasten der net folle fan hawwe. Sybren, dy't der op folge, wie troud en buorke oan 'e oare kant fan it Djipt, dat dy hie der neat mei to meitsjen. It jongere skaei lykwols, Auke en Aent (hja hiene him op it lêst dochs mar forneamd) like 't net sa ûnaerdich ta. Nou, Geeske en Roel wiene noch foege skoallebern en men wyt wol hoe't dy ornaris binne. Aeltsje hie der it swijen ta dien, dy hearde der ek net by feitlik. Iennichst bern fan Keimpe Obma' Tryn har suster, dy't yndertiid mei in swankebast út 'e stêd troude, in foech skilder; allebeide forûngelokken se, nou ek al wer jierren lyn, yn Hol-

lân en hwat koe men oars as nim it bern ta jin? Hja kipt der hielendal út, ek hwat it aerd oangiet: men kri-
get net bot hichte fan har.

't Iene mei 't oare seagen Keimpe en Tryn der wol hwat tsjin oan sa'n hiele simmer. De buorren harke ek wol hwat nij op; dat wol sizze de âlderen, dy't him noch kend hiene; foar de jongerein bistie er ienfâldich net en harren sei it dus ek al net folle.

Hoenear oft er krekt fan doel wie om to kommen, hie er ek net skreaun. Dat doe't der de earste dagen fan Maeije in telegram út Rotterdam kaem, dat er dêr oan-
kommen wie en hjoed of moarn wol foar de doar stean soe, kaem it noch al hwat ûnforwachte. Hja hiene krekt de moarns de kij út litten. Dat doe hals oer de kop de útfanhûzerskeamer op 'e foareinssouder yn oarder en mar ôfwachtsje.

In deimennich letter, krekt foar thêdrinken, as Obma en 't wiif foar de kouwerútsjes lâns kuijerje nei de foar-
ein ta en ornearje der moast hast mar bûthúshimmele wurde, komt der in moaije grize auto de kant fan 'e buorren út wei, slacht op 'e trijesprong har kant út en rydt troch de homeije it hiem op. Earst ha se der noch gjin erge yn, mar as Aent syn grize laitsjende kop ta 't rût útsteckt, is der gjin twiveljen mear oan. Och hear-
ken, dêr is er. En yn in greate eigen auto, sa liket it wol. Hja kuijerje werom en jowe swijend in hân. Wer-
sjen nei tritich jier hast is ek sa frjemd. Keimpe is in lytse sechstiger. Aent moat al nei de fyftich rinne. In

noch moai great bosk al griiseftich hier, in brún forbarnd foarkommen en in golle laits. Men soe se sa net foar bruorren oansjen, dy twa. Efkes steane hja in bytsje hoeden foar inoar oer. Dan seit Keimpe, en syn stim is oars as oars:

„Wolkom thús, jonge. Heit en Mem bin der net mear, mar wy hoopje dat dit dyn thús noch wêze mei.”

Aent knikt. Hja swije, mar it is oft der tusken harren in stil bigripen komt op datselde amerij. Och, en dan folgje der safolle fragen oer en wer, dat men forjit hast dat it thêtiid is.

De jonges komme fan it lân en slepe de koffers fan Omke yn 'e hûs en helje de rook op fan 'e gloednije auto. Omke sines dus!

Sa is de ynkome. Yn 'e koken tsjocht Aent de jas út en yt syn brea mei spek mei, as hie er nea oars wend west. Syn praet is lyk as de oaren harres en nei it lêste pantsjefol thê stoppet er mei de manlju út itselde fetsje. Dan is it krekt oft it iis brutsen is. Yn 't jounskoft tsjocht er klompen oan en reizget mei nei de jister, de jonges tsjutte him oan hwer't de bouwen lizze en hwer de mieden, en mei Keimpe rint er foar kofjedrinken mei oan 't jongfé ta. Nei 't jounsiten bisjocht er mei de froulju it kokentún, itselde dêr't Mem safolle fan hâlden hat.

En as de joun falt en it hat acht ûre west, dan siket elts syn sliepplak op hwant it is moarnier likefolle wer ier dei, en Aent tsjocht de kreakjende treppen op yn 't âlde eigen hûs, dêr't de rook hinget fan lange, lange

jierren lyn. Op 'e útfanhûzerskeamer, dêr't hja yn 't foarige allinne as greate gunst ris tahâlde mochten, steane syn koffers mei útlânske etiketten.

Hjir sit hy, Aent Obma, nei mear as fiifentweintich jier, en snûft de rook op fan in âld forline. Hy goait de measte klean út en yn 'e pyama stiet er foar it lege rût en harket nei de lûden fan Fryslân. De bolle op 'e kamp oan it tsjoar grynt; by 't jongfé yn 'e Elteruten balte der in pear, de froasken yn 'e greft krôkje. Hea, lûden dy't er suver forgotten wie.

Ljippen saeije oer 't nachtlík lân en boppe de sleatten tynt dize. In hiel skoft stiet er dêr sa en heart de klok yn 'e buorren de ûren slaen, njoggen, tsien, âlve. De pleats is stil, in inkeld gekreak, as immen him faeks op bêd omdraeit. Heart hy yn dizze wrâld noch thús? In skaai groeide op, dêr't er net de minste kunde oan hat. Keimpe en Tryn waerden âld, de bern fan âld ta jong frjemd, tominsten dêr komt it op del. Hast it oantinken oan Heit en Mem is forstoarn út dizze sfear; fiifentweintich, tritich jier liicht der net om. En dochs, foar him libje hja hjir noch fuort, en as er dêr foar 't rût stiet en de klok telt de ûren fan 'e Maeijenacht ôf, is 't as libbet dat hiele forline stikje by bytsje wer foar him. Flitsen — in forline fan fiifentweintich jier is to ryk en to great om samar folslein foar jin to stean. Hy is wer efkes lyts bern, dat fan Mem yn it greate bêd yn 'e foarkeamer bistoppe wurdt. Skoallejonge, dy't de buorren del hoepjeijen komt, jonge op stúdzje to Ljouwert, en de brike stikken dy't dêrmei

mank binne; de jierren dêr nei; de stúdzje foar in great part mislearre. Rixt fan dy jierren — hat er ea nei de oprjochte ûnthjittings folle wer oan har tocht? Hja miende it sa yngoed. Nou sil hja al in tweintich jier bûerdige lizze by de tsjerke. Hwat hat er ea witen fan it hoe of hwat? Hat hy der yndie skuld mei oan hawn? En hoefolle ha de âldelju lit tidens syn wylde jierren en dernei? Dan komt efkes de frage by him op: hwat doch ik hjir op dit âlde plak, dêr't ik oars net folle dien haw as bidjerren? Goed to meitsjen falt der neat mear. Syn libben leit earne oars. Hwat docht er hjir en meitsje syn eigen hert ûnrêstich? Mar hwat kin men oan 'e oare kant dwaen tsjin in langstme, dat jin elts jier mear en mear ynbarnt. In langstme hjirnei: de rook fan it âlde hûs, it lûd fan saejende fûgels oer de dizige lânnen, de Maeijenacht. Hy harket en harket en né, hy hie net oars kinnen. Foar tolven leit er him del ûnder it swiere tek fan 't útfanhûzersbêd en harket, en yn syn hert en holle is in forward gebet. Hy fynt der de ein net fan en falt yn in fêste sliep.

II.

Dat Aent syn dagen sa bisteegje soe, hiene hja feitlik net ien fan allegearre tocht. De auto stiet yn 't âlde weinhûs njonken de tilbry. Alle kreaze pakken sitte yn 'e koffers, en yn drillen broek en blaukile, mei klompen oan en in pet op swalket er op 'e pleats roun; om der út to gean taelt er net nei. Ek net dat er liddich rint. Fakernôch stiet er moarns mei melkerstiid klaeid en der binne dan yn 'e jister altyd wol in pear lichte bistjes foar him to melken. De earste tiid reizge er mei syn broer Keimpe de stikken lân hwat ôf om âlde oantinkings op to heljen, en dêr is de bân tusken de beide bruorren wol tige wer oanhelle. Allinne, en dat treft eltsenien wol, praet er hast inkeld oer Fryslân en de buorren en âlde kunde . . . Wûnderlik, hwat er dêr allegearre noch fan wyt. Mar om him ris oan it praten to krijen oer syn eigen libben dêr yn Ynje, dat mislearret frijwol eltse kear wer. Och, sa makket er der him dan fan ôf, dat is sa'n hiel oare wrâld, dy leit sa fier fan jimme ôf, dat ik soe it jim dochs net allegearre bitsjutte kinne. Ik bin heal stêdman en heal boer, moatte jim mar tinke. Ik wenje yn 'e stêd, mar reizgje meastal ús ûndernimmings ôf: dy lizze oer hiel Java en Súd-Sumatra. Opsichter, soe men faeks sizze kinne. Nouris wenje ik yn 't hotel, dan ris wer, as it my forfeelt, yn in eigen hûs. Och, en sa giet dat hwat. Dan is er útpraet, mar hwat hja nouris en graech wite woene, dêr wol er mar net oer gear. Hy praet folle leaver

oer de fruchten en de mieden en de kij en de pleatsen en hwa't dy nou bibuorkje.

Moarns nei iten plakt er mei de jonge it gat op 'e karre en rydt nei de Efteruten to wjudzjen. Dêr stiet er mei yn 'e rige en hat as it nei ienen rint forlet fan thé en brea, krektlyk as de oaren. Nei thédrinken giet er stêfêst mei to meltsen en yn 't jounskoft is der ek altyd genôch to forstriken. Kealleboarne bygelyks en skiep-meltse. Dat binne fan dy dingen, dy geane noch krektlyk as by Heites. Sels de skiep wurde noch by deselde daem oan 'e line set. Keimpe en hy meije harren it kofjedrinken moarns foar iten en jouns om in ûre of fiif ris hwat langer oan tiid dwaen, fierders binne hja mei it folk op en út.

Hja woene yn 't earstoan mei it iten noch wolris hwat ekstra drokte meitsje, mar dêr is Aent gau mei delkommen. Hy is hjir kommen om it hiele âlde libben jitrisk mei to libjen en hoe gewoaner as hja it nou hâlde, hoe greater deugd hja him dogge. Nê, dat Omke sa wêze soe, dat hiene de bern ek hast net tocht. Sa hiel gewoan; bihalven dan de moaije auto efter 'e sletten doarren fan 't weinhûs en de deftige pakken klean yn 'e koffers op 'e souder, en de foarname brieven dy't der út en troch foar Omke komme, oeral wei. Soe er ryk wêze? Hja kinne it min skatte, mar leauwe it fan nêsten wol. Nê, hja kinne net folle oars as goeds fan Omke sizze, al hiene dan de jonges binammen hwat mear drokte forwachte. Keimpe en Tryn kinne der beide like min oer út dat dit Aent is, de wyldeman,

dy't fan need om utens teach. Wis, fleurich is er noch likefolle en in golle laits is him eigen bleaun; mar in rêstich man is 't wurden, dy't nou tige skoan skynt to witen hwat er wol. Oer syn libben hearre hja net it measte, mar dat giet ornaris al sa mei minsken dy't omfierrens wei komme, Amerika bygelyks. Foarsafier as Keimpe it bigripe kin, hat er it gâns in ein brocht yn 'e wrâld. Hwat hawwe hja har feitlik in soarch makke foar neat. Men fornimt hast net ienris dat der in frjemdenien yn 'e hûs is. En hy hat tige mei de bern op. Binammen foar de jonge bazen is Omke alles en hy moat oeral syn oardiel oer gean litte. Mei harren is er ek it measte op en út. Hwat Aeltsje (hja seit ek mar fan Omke) krekt fan him tinkt, dêr komt men fansels net bot efter; hja sit him meastal mar mei greate eagen oan to sjen en docht in inkelde kear in frage, dêr't in oarenien net oer prakkesearje soe. En sa giet it libben op 'e pleats syn gong, as wie der neat foroare.

Mar hwat dizze dagen foar Aent yn wêzen bitsjutte, dêr hawwe hja gjin aen fan en dat kin ek hast net. Sa'n machtige emoasje nei safolle jierren, hoe soe it ek hast yn wurden wêze to fetsjen. En elts amerij komt der wer in âld byld foar jins eagen to stean. Hy swalket yn it jounskoft nei meltsen troch de krite by it jongfé lâns en kuijert efkes troch oan 'e pleats fan Sikkema's folk ta. Dêr is de jongste dochter Maeije troud en dy wenje der nou. De âldelju hawwe in húske set deun by de buorren. Dêr yn 'e hege sleatswâl sit er en lit syn eagen

gean oer de Dongeradielster klai: Maitiid en blommen en jonggers, dêr't it wyntsje al yn golvjet. Ljurken en ljippen en in skries op 'e hikke, in pear langpoaten op 'e lege hoeke fan 't Mêd. In pear seilen yn it Djipt, in gesicht fier. En de pleats, nij oanstrutsen om hûs hinne. Dêr is in jong libben bigoun fan 't Maitiid. In skaai dat berne is wylst hy fuort wie. En nou koartlyn hat de flagge op 'e skuorre stien en it brulloftsfolk teach de Sintelwei del, yn 'e skuorre wie brulloft. Jongfolk, ek safolle oaren, rieden de wei lâns nei Dokkum of Ljouwert om hûsrie, hwant it libben moat syn gong gean. Nou skrept alles as wie der neat bard, en it libben giet syn gong.

In wûndere blidens komt der op sa'n stuit oer him. Ja, sa hie er it him tocht: allinne it is hast noch riker, noch greater as him foar de geast stie. Fryslân, in wurd, mar syn wêzen yn gjin wurden to fetsjen. In sfear fan nije jeugd hinget der om 'e pleats hinne. Takomme Maitiid wurde dêr de jonge kealtsjes berne, en in stamhâlder faeks. En efkes lûkt der oer dit blide hjoed in skaed. Hwat er forstanlik wol wist, mar him yn in bern-eftige koppigens sels net tajaen woe, dat fielt er hjir wol eltse dei tige: syn jonge libben is foarby, en net sawat, mar foargoed. Hiel djip yn him hie de jieren troch noch hwat west dat sei: yn Fryslân komt al dit âlde werom, en dan tocht er dêr, sûnder dat er it himsels bikenne woe, by: ek de jonkheit. Is der foar in man dy't de kant fan 'e fyftich al útrint noch in takomst? Jitris in nij begjin, as men jins libben sjocht as ien great

forsin? Is syn libben in forsin? Hy soe it net graech sa hearre wolle: hat er net ryklik fan alles syn part hawn? Jild, karrière, wille, blydskip en leafde. De twa lêsten, dêr twivelet er oan. Hoeneat hat er wier blydskip kend lyk as nou bygelyks, nou't er op 'e hege sleatskant sit mei de pols njonken him? En it libben mei Mabel, dat soe men slim leafde neame kinne. Sa net, net ien fan beiden hat der ek ea dy namme oan jown. Dêr swijt er tsjin Keimpe en Tryn mar oer, hja soene it faeks dochs net bigripe, soks. Mar as er syn libben jitr is bigjinne koe, soe er it dan wer sa dwaen? In slim doelleaze frage, mar hy soe dochs sizze fan né. Rixt. Har namme spilet him gauris troch de holle. Ek al, om't er har stien sjoen hat oan 'e Súdkant fan 't hôf. Hja hie nou in froumins west fan syn jierren, fiifentweintich sil hja west ha.

Sjoch, dêr jeije de jonges, Auke en Aent, mei de karre it fjild yn. Aent, syn genamt, in jongbaes fan in jier of sechstjin, sawntjin. In pear fleurige jonges, dêr't er him hast noch it bêste by thús fielt. Hja kinne laitsje en wille ha, better as Wytse, dy't oars ek tige aerdich mar hwat oan 'e stûfe kant is: dy bigjint ek al aerdich âldfeint to wurden. In lyts boike, doe't hy nei Amerike teach. Och, is 't sa al net mei in great part fan 'e buorren? As er Sneins yn tsjerke sit falt him soks it bêste op: hoefolle ken hy derfan, ûnder de tritich net ien, boppe de fjirtich feitlik allinne goed en lang net iens allegearre.

Fan Peyma's folk is hjir wei tein, allinne 't âld minske

leit hjir, en Rixt. It jongfolk sjocht nei him as nei frjemd en flústert eat. En dochs is der noch hwat jongs yn him, hy kin wille meitsje mei de greате jonges, boartsje mei Geeske en lytse Roel, de neikommer. Froukje hat it stille aerd fan har beppe, Aente mem. Mei har kin er jouns sa stil ris in ûrke sitte to petearjen. Frjemd dat hja oerbleaun is, in djippe en stille natûr. Earst fierstentolet hat Aent syn mem bigrepen hawn. Aeltsje — hwat is dat foar in fanke? Unwêzentlik en frjemd yn dit milieu, as wie hja út in oare wrâld. In moai fanke, fan sa'n aparte skientme faeks, dat de jonge bazen fan 'e krite it net nei wearde skatte kinne. Greате blauwe eagen, dy't jin as fan tige fier oansjogge. Hja swijt in bulte. Aent wyt net krekt hwat er der fan meitsje moat. Is it wol in fanke foar dit milieu? Faeks net better of minder, mar oars. De jonges, Auke en Aent, tale net nei har. Dêr ride hja de bouwen del mei in karrefol guod en krije him yn 'e kiker en swaeije. Hy skoddet de holle: né, hy giet mei de pols werom en allinne. Mar moarn yn 't middeiskoft dan sit er wer njonken harren, nei de Efteruten to wjudzjen. Moarn en noch safolle oare dagen. En mei in wikemennich bigjint de ûngetiid. As er dat allegearre bitinkt, dan tilt him it hert en licht springt er oerein.

III.

De tarijdings foar de ûngetiid binne foarliker as yn it foarige, sa liket it Aent wol ta. De mesinen wurde efter út 'e skuorre en út it weinhús helle en steane ûnder it stof op 't hiem. Der is ek in bulte nijs by, en Aent stiet mei de oaren it spul yn oarder to bringen. De smid moat der efkes bykomme en dan stiet alles rê ta it greate barren. Sa gewoan foar allegearre, mar foar Aent net oars as in wûnder feest. Ungetiid. It gers golviet op 'e wyn yn 'e mieden. Aent wyt krekt hwer't de stikken lizze en yn hwat folchoarder oft se dellein wurde sille. Yn 't hôf ûnder 'e beammen skermesearret er mei de seine om, dat it him wer in bytsje handiget. Dan kin er mei om by to meanen. Keimpe skodhollet: och, dat kin ommers ien fan de arbeiders bêst dwaen, âlde Bjinse of sa. Mar Aent lit him net fan 'e wize bringe; dit is syn doel, Fryslân yn syn wêzenlike bitsjutting wol er mei bilibje en dêr sil er alles foar dwaen. 't Jongfolk laket, mar stiet tagelyk binijd to sjen, hoe goed oft er noch mei hynders omgean kin en hoe tige it measte ark him yn 'e hân leit.

En sa tsjogge hja op in strieljende Moandeitomoarn nei it foarste plak mei de mesine; 't mes omheech, de hynders in bytsje ûnwennich.

Wytse sit der op, Aent hat de seine op 't skouder en lytse Aent is mei to ôfkearen. Ier nei drinken, de klompen en de boksen wurde jin wiet fan it gers. De Achte leit noch al in eintsje fan hûs, de kant út nei it Djipt.

En hjir rinne hja troch de stille mieden. In briedende fûgel fljocht skril op, in ein stout út 'e wâl wei, ek faeks op aeijen. Gâns in ein ôf rikketikket Sikkema's mesine, dy binne yn 't lêstoan fan forline wike bigoun. Nou, Keimpe ornearre 't koe noch wol wachtsje oant Moandeit ta. Al sokke lytse dingen, Aent fornuveret him der-oer, hoe'n rol oft hja daelk wer yn syn libben spylje; in pear dagen earder of letter bigjinne to meanen; hie dan yn him in boer sitten? Hy hat it him dizze dagen faken ôffrege. Heit hie him foar de stúdzje ornearre. Och, der binne safolle fragen yn jins libben. Mar op sa'n prealjende Moandeitomoarn hat men der gjin nocht oan en jow jin der yn. Hark, de kant út nei de buorren sit immen to seineharjen, in kouvelker dy't sels syn stikje delleit faeks. De arbeiders panderje nei de bouwen; âlde Bjinse, dy ken er noch. Abe en Koert binne letter dizze kant útkommen. Suver as is der al hwat eigens oan dizze lju en oan dit libben, nou't er al mannich skoft mei harren yn 'e rige stien hat to wjudzjen yn 'e Efteruten. Dêr swalkje hja hinne nei de stille bouwen. En hja hjir yn 'e mieden, dêr't de ljurken sjonge en de blommen bloeije en strak it wyljende gers bigjint to rûken. Och, dizze wûndere wrâld, hy soe der him yn bidobje wolle en kom der nea wer út. Dit libben, fier fan wrâlds oerstjûre gedoch. Hy hat der suver in tsjinsin yn en gean de pleats ôf. Hy komt der ek hast net út, oars net as Sneins nei tsjerke, net iens nei Dokkum of Ljouwert. Dat kinne de minsken mar min fetsje. Hy sels ek net; hy hat der allinne mar gjin nocht

oan. Hjir is 't oft it forline wer opbloeit en bûten is it libben wer en safolle dingen dy't jin frjemd wurden binne. Hy moat mei koarten altyd ris in kear of hwat nei Hollân foar saken, mar hy skout it safier mûglik fan him ôf.

Hwat Wâldfolk komt op 'e fyts de wei lâns; yn 'e ûngetiid op 'e klai. In pear jonge bazen, kreas klaid soe men sa op in ôfstân wol sizze, koffers en tassen by harren, stekke de kant út nei de stêd. Stúdzjefolk faeks, dat nei Ljouwert of Grins moat mei de trein of bus? Sa giet it libben altyd mar troch: de generaesjes geane en komme. Aent rekket oer al dy dingen net útprakkesearre.

Wytse rydt it spul troch de daem, hja lûke de kilen út, it ark wurdt dellein en efkes letter set Wytse it mes deryn. It earste gers fan 'e Achte leit op swé, wjirmkes krûpe op 'e bleek-neakene groun, ljippen swaeije, in jong fûgeltsje wjukkelt ticht by de daem om. Krektlyk, och alles sa krektlyk as doe. Jonge Aent draeft efter 'e mesine oan en âlde Aent bliuwt stean en drôget. Dan bigjint er stadichoan de daem út to meanen.

Sa is it bigjin, in nije perioade is oanbrutsen; nou wurdt eltse dei it fjild kealder, de rook fan it wyljend gers rynsker oer de lannen. Meikoarten de kearders en tispelders der yn en dan komme de reakken en opers. It lêste bidriuw, as de weinen oploege wurde en de gollen folrinne. Grienjend nijgers en heabroei om 'e skuorren. Yn in flits lit Aent dit oan syn geast foarby gean, as in nije iepenbiering. Mar safier is it noch net.

Nou is 't meane, meane. En Aeltsje tûget tsjettels mei kofje nei 't lân en broadtsjes mei spek. Hja laket ris mei har greate blauwe eagen, strykt it wielfrych golvjend bloune hier oer de holle en stapt op 'e fyts. Der is hwat oars as oars oan dit fanke. Mar yn it feest fan dit greate barren stiet men dêr fierders net folle by stil.

Oant er op in neidei allinne yn Tsjerke en Toer mei de kearder oan 't wurk is en Aeltsje him om fjouweren en fiven in lyts tsjetteltsje kofje bringt en in broadtsje. Dan lûkt Aent de skimmel efkes it bytling út 'e bek en hy giet njonken har op it swê sitten. Hoe wûnderlik kin him altyd soks wer smeitsje nei de lange jierren dat er oan weeldrige hotelkost wend wie. Hja sit njonken him en hja prate oer it wurk. Aent freget, hoefier oft hja binne mei it haeijen fan 'e Achte. Hja krije it hjoed net yn, safolle wyt Aeltsje der wol fan. Dan skat Aent, hoefier oft dit plak is. Oaremoarn de tispel der-yn, dan kin it faeks deselde jouns byinoar. Aeltsje knikt, mar liket der mei har hiele hert net by to wêzen. Hja knikt oer it enthousiasme fan Omke en glimket ris. „Ik hâld net sa fan 'e ûngetiid,” seit hja.

„Oh né?”

„Ja, it is wol moai, mar it hiele libben wurdt der troch yn bislach nommen.”

„Ja fanke, soks heart nou ienkear by it boerelibben.”

Hja knikt en wyt dat ek skoan, mar hja hâldt ek fan it hiele boerelibben net.

„Net?”

Hja jowt gjin andert en skoddet allinne de holle.

Miskien omdat hja har bernejierren hjir net trochbrocht hat. Yn 'e fyfte klas siet hja, doe't hja hjir kaem. Hja kin har dus it libben yn Hollân noch wol foar de geast helje? Oh ja, alles noch krekt. Hja wennen yn in hûs by 't park. Heit hie in keamer fol skilderijen, dêr siet hja op reinige middagen en by 't winter faek by him. Dy binne allegearre forkoft. Der kamen in bulte freonen oer de flier en jouns makken hja muzyk. Kammeraetskes hie hja, en hja learde piano to spyljen en har Mem gie mei har en de kammeraetskes nei jeugdkonserten. De skoalle stie oan 'e oare kant fan 't park, dêr wie it sa wûndere sellich, en it hiele libben wie fleurich en ljocht en fol muzyk. En doe ynienen kaem hja hjir by Omke en Muoike en — hja hat it hjir altyd oh sa goed hawn. Hy wachtet en lit har prate. Efkes skynt hja to twiveljen, mar hiel hoeden giet hja troch: hja is noch altyd sa ûnwennich, al tsien jier lang en hja is bang dat it nea wer oergean sil. Unwennich nei Heit en Mem? sa fornimt Aent. Och, ek dat wol fansels, mar dat is foargoed foarby. Mar dat libben, altyd wer tinkt hja deroer. Muzyk en kleur en fleur en och, safolle dingen dy't hja net neame kin. Omke en dy laken der om, as hja der as fanke fan repte en derom swijt hja. Mar Omke Aent wyt dochs wol hwat hja bidoelt. Dêr is de wrâld en it libben hiel oars. Soms wurdt hja der bang fan. As hja hjir bliuwt en trout, sil hja forgoed yn dit libben sitte.

Aent makket syn broadtsje op en drinkt kofje út it kûmke. Fansiden sjocht hja him oan, moaije greate

blauwe eagen. Forwachtet hja fan him in andert? In oplossing? Hy hellet him in stikje iten efter 'e kiezzen wei en wachtet lang mei hwat to sizzen. Foarsichtich foeget er har dan in pear wurden ta.

It is faeks net de wrâld, dêr 't hja forlangst nei hat, mar it milieu thús, it hûs. Heit en Mem en al dy blide dingen fan 'e bernejierren. Hwant hwat hja de wrâld neamt, falt sa slim ôf. Wis, der is muzyk en kleur en fleur, mar it is hurd en kâld en wreed. Alles hwat it wiere lok op dizze wrâld jaen kin is hjirre, dêr 't de miedlânnen rûke en de fûgels roppe.

Hja swijt. Oertsjûge? Mar as hja wer hwat seit, skrikt er.

„Omke Aent, help my as it kin, ik hâld it hjir net út, ik wit wol dat de wrâld gefaerlik is, mar dochs wol ik hjir wei!”

Hy aait har oer it waerm golvjende hier hinne en skoddet mei de holle.

Wûndere djip sjogge him har eagen oan: hy wurdt der suver oars fan.

„Fanke, fanke, tink dochs earst goed nei.”

De kofje is op, hja geane oerein. Hja reizget ôf en Aent klimt op 't stuoltsje.

Dus dochs in probleem efter dy eagen.

Hy woe dat hja swijd hie. Dy greate eagen kin er net wer kwyts reitsje.

Och, sa'n moai bern. Hwat is it libben dochs ûnlogysk.

Wist hja mar hwat hy wyt.

Mar hwerom is hy sels yndertiid ôfreizge de wrâld yn?